

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДПС)

Львівська пл. 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 29.10.2025 р. № 1174/29/99-00-24-01-02-02 На № _____ від _____ 20__ р.

Комітет Верховної Ради України з
питань фінансів, податкової та митної
політики

Державна податкова служба України розглянула лист Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 13.10.2025 № 04-32/10-2025/235490, який надійшов безпосередньо до ДПС (вх. ДПС № 866/2 від 13.10.2025), щодо застосування окремих норм податкового законодавства України і надає в додатку відповіді на запитання платників податків.

Повідомляємо також, що ініційовано розміщення зазначених запитань на Загальнодоступному інформаційно-довідковому ресурсі ДПС.

Додаток: на 13 арк. в 1 прим.

Заступник Голови

Сергій ЛИСЕЮК

Шумська Ольга 284 18 21

Документ СЕД ДПС від 29.10.2025 № 1174/299-00-24-01-02-02
Підписувач: Лисеюк Сергій Миколайович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000B8213B00C936E100
Дієний з: 28.02.2025 по 27.02.2027

К
Державна податкова служба України
1174/299-00-24-01-02-02 від 29.10.2025

Ситуація: ФОП, який перебуватиме на єдиному податку до кінця 2025 року та планує перейти на загальну систему з 1 січня 2026 року, повинен зазначити дату скасування реєстрації платником єдиного податку 31 грудня 2025 року відповідно.

Питання 1: Чи може за таких обставин ФОП знову зареєструватися платником єдиного податку у 2026 році, наприклад, з 1 квітня 2026 року?

Питання 2: Яку дату слід вказати як дату скасування реєстрації платником єдиного податку: 31 грудня 2025 року чи 1 січня 2026 року?

Відповідь по питанням 1 та 2: Відповідно до п. 298.1 ст. 298 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) порядок обрання або переходу на спрощену систему оподаткування платниками єдиного податку першої – третьої груп здійснюється відповідно до п.п. 298.1.1 – 298.1.4 п. 298.1 ст. 298 Кодексу.

Для обрання або переходу на спрощену систему оподаткування суб'єкт господарювання подає до контролюючого органу за місцем податкової адреси заяву про застосування спрощеної системи оподаткування (далі – заява) (абзац перший п.п. 298.1.1 п. 298.1 ст. 298 Кодексу).

Форма заяви затверджена наказом Міністерства фінансів України від 16.07.2019 № 308, зі змінами.

Відмова від спрощеної системи оподаткування платниками єдиного податку першої – третьої груп здійснюється в порядку, визначеному в п.п. 298.2.1 – 298.2.3 п. 298.2 ст. 298 Кодексу.

Для відмови від спрощеної системи оподаткування суб'єкт господарювання не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку нового календарного кварталу (року) подає до контролюючого органу заяву (п.п. 298.2.1 п. 298.2 ст. 298 Кодексу).

Платники єдиного податку можуть самостійно відмовитися від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів, визначених Кодексом, з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) кварталом, у якому подано заяву щодо відмови від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів (п.п. 298.2.2 п. 298.2 ст. 298 Кодексу).

Отже, фізична особа – підприємець – платник єдиного податку може самостійно відмовитися від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів, визначених у Кодексі шляхом подання до контролюючого органу у строки, встановлені в Кодексі, заяви.

Заява містить, зокрема, поле 5.5 «Відмова від спрощеної системи оподаткування» з можливістю проставлення відповідної позначки. У полі 5.5 заяви «Відмова від спрощеної системи оподаткування» платник повинен зазначити дату відмови від застосування спрощеної системи оподаткування – з «31 грудня 2025 року» (враховуючи умову, визначену в запитанні), з позначкою «Причини відмови від спрощеної системи оподаткування» – «самостійна відмова у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів».

Згідно з п.п. 298.1.4 п. 298.1 ст. 298 Кодексу суб'єкт господарювання, який є платником інших податків і зборів відповідно до норм Кодексу, може прийняти рішення про перехід на спрощену систему оподаткування шляхом подання заяви до контролюючого органу не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку наступного календарного кварталу. Такий суб'єкт господарювання може здійснити перехід на спрощену систему оподаткування один раз протягом календарного року.

Перехід на спрощену систему оподаткування суб'єкта господарювання, зазначеного в абзаці першому п.п. 298.1.4 п. 298.1 ст. 298 Кодексу, може бути здійснений за умови, якщо протягом календарного року, що передувє періоду переходу на спрощену систему оподаткування, суб'єктом господарювання дотримано вимоги, встановлені в п. 291.4 ст. 291 Кодексу.

Тобто фізична особа – підприємець, яка у 2025 році була платником єдиного податку та перейшла на сплату інших податків і зборів (загальну систему оподаткування) з 01 січня 2026 року, може повернутися у поточному році на спрощену систему оподаткування з 01 квітня 2026 року (01 липня або 01 жовтня) за умови відповідності вимогам ст. 291 Кодексу.

Ситуація: відповідно до положень ст. 101 Кодексу безнадійний податковий борг, зокрема борг, що існує понад 1095 днів, підлягає списанню. Водночас строки давності були зупинені спочатку через карантин, а згодом – через війну.

Питання 1: Чи діють наразі норми ст. 101 Кодексу щодо списання безнадійного податкового боргу?

Питання 4: Якщо дія ст. 101 Кодексу досі зупинена через воєнне законодавство, то коли ці норми знову почнуть діяти?

Відповідь по питанню 1 та 4: Норми ст. 101 Кодексу на сьогодні діють.

Питання 2: Чи здійснюють податкові органи наразі списання такого податкового боргу?

Відповідь: Так, здійснюють.

Питання 3: Станом на сьогодні, до якої дати має виникнути податковий борг, щоб він вважався безнадійним і підлягав списанню?

Відповідь: Від березня 2020 року було прийнято низку законодавчих актів, які зупиняли перебіг строку давності, визначений у Кодексі (1095 днів).

Так, згідно з положеннями цих актів строк давності зупинявся в такі періоди:

з 18.03.2020 по 17.03.2022 – відповідно до п. 52² підрозд. 10 розд. XX Кодексу для всіх платників податків;

з 07.03.2022 по 24.11.2022 – відповідно до п.п. 69.9 п. 69 підрозд. 10 розд. XX Кодексу для всіх платників податків;

з 07.03.2022 по 17.03.2022 – одночасно діяли п. 52² і п.п. 69.9 п. 69 підрозд. 10 розд. XX Кодексу для всіх платників податків;

з 17.03.2022 по 01.08.2023 – відповідно до п. 102.9 ст. 102 Кодексу (з 17.03.2022 по 27.05.2022 норма діяла без виключень, а з 27.05.2022 по 01.08.2023 – з виключеннями щодо випадків, передбачених у Кодексі);

з 17.03.2022 по 24.11.2022 – одночасно діяли п.п. 69.9 п. 69 підрозд. 10 розд. XX Кодексу і п. 102.9 ст. 102 Кодексу;

з 24.11.2022 по 01.08.2023 – відповідно до п.п. 69.9 п. 69 підрозд. 10 розд. XX Кодексу для платників податків, які не мають можливості своєчасно виконувати податкові обов'язки, передбачену ст. 59 – 60, 87 – 101 Кодексу, та/або визначення грошових зобов'язань згідно із ст. 116 Кодексу;

з 27.05.2022 по 01.08.2023 – п. 102.9 ст. 102 Кодексу діяв із виключеннями, передбаченими у п.п. 69.9 п. 69 підрозд. 10 розд. XX Кодексу;

з 01.08.2023 – для груп платників з податковим боргом, який виник до 24.02.2022, згідно з п.п. 69.40 п. 69 підрозд. 10 розд. XX Кодексу.

З урахуванням строку дії законодавчих положень, згідно з якими зупинявся перебіг строку давності, цей перебіг відновився:

для платників податків, які мають можливість своєчасно виконувати податкові обов'язки, передбачені ст. 59 – 60, 87 – 101 Кодексу, та/або визначення грошових зобов'язань згідно із ст. 116 Кодексу – з 24.11.2022 (період зупинення, який вираховується із загального строку давності податкового боргу – з 18.03.2020 по 24.11.2022);

для платників податків, які не мають можливості своєчасно виконувати податкові обов'язки (крім платників податків, визначених п.п. 69.40 п. 69 підрозд. 10 розд. XX Кодексу), передбачені у ст. 59 – 60, 87 – 101 Кодексу, та/або визначення грошових зобов'язань згідно із ст. 116 Кодексу – з 01.08.2023 (період зупинення, який вираховується із загального строку давності податкового боргу – з 18.03.2020 по 01.08.2023).

Для платників податків, які визначені у п.п. 69.40 п. 69 підрозд. 10 розд. XX Кодексу і які мають податковий борг, що виник до 24.02.2022, перебіг строку давності не відновився.

Для платників податків, які визначені п.п. 69.40 п. 69 підрозд. 10 розд. XX Кодексу і які мають податковий борг, що виник після 24.02.2022, перебіг строку давності відновлено з 01.08.2023.

Отже, відповідно до умов Кодексу контролюючим органом при визначенні податкового боргу платників податків різних груп безнадійним і таким, що підлягає списанню за підставою спливу строку давності, із загального строку існування податкового боргу виключається відповідний період.

Для встановлення дати закінчення строку давності кількість днів періоду існування податкового боргу до 17.03.2020 додається до кількості днів періоду існування податкового боргу після 24.11.2022 або після 01.08.2023 (залежно від того, до якої групи належить платник податків), і коли сума днів у обох цих періодах складе 1095 днів, у наступний день податковий борг буде вважатися безнадійним.

У разі якщо щодо цього податкового боргу не буде невиконаного судового рішення про його стягнення, як це передбачено у п. 102.4 ст. 102 Кодексу, такий борг буде підлягати списанню.

Ситуація: Згідно з приписами п.п. 166.2.1 п. 166.2 ст. 166 Кодексу до податкової знижки включаються фактично здійснені протягом звітного податкового року платником податку витрати, підтверджені відповідними платіжними та розрахунковими документами, зокрема квитанціями, фіскальними або товарними чеками, прибутковими касовими ордерами, що ідентифікують продавця товарів (робіт, послуг) і особу, яка звертається за податковою знижкою (їх покупця (отримувача), а також копіями договорів за їх наявності, в яких обов'язково повинно бути відображено вартість таких товарів (робіт, послуг) і строк оплати за такі товари (роботи, послуги).

Крім того, відповідно до п.п. 166.2.3 п. 166.2 ст. 166 Кодексу для документального підтвердження витрат, що включаються до податкової знижки, контролюючий орган не має права вимагати від платника податку надання документів та/або їх копій, які містяться в автоматизованих інформаційних і довідкових системах, реєстрах, банках (базах) даних органів державної влади та/або органів місцевого самоврядування, інформація з яких безоплатно отримується контролюючими органами відповідно до цього Кодексу та міститься в інформаційних базах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику.

Водночас у статті «Податкова знижка за навчання: які документи потрібно подати», розміщеній на сайті ДПС України за посиланням:

<https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/926395.html>, посадові особи ДПС у разі подання Податкової декларації про майновий стан і доходи (далі – декларація) для отримання податкової знижки вимагають надання, зокрема копій паспорта (1-ша, 2-га сторінки та сторінка з місцем реєстрації) – як учня / студента, так і члена сім'ї, який подає декларацію.

А також всупереч положенням п.п. 166.2.3 п. 166.2 ст. 166 Кодексу, вимагають документи, інформація з яких уже міститься в базах даних органів ДПС, зокрема:

копію реєстраційного номера облікової картки платника податків (РНОКПП) – як учня / студента, так і члена сім'ї;

оригінали довідки з місця роботи про нараховану заробітну плату, утриманий податок на доходи фізичних осіб та суму податкової соціальної пільги (за наявності) за звітний податковий рік.

Питання 1: На підставі якої саме норми Кодексу ДПС України вимагає разом із декларацією надання копій документів, інформація з яких уже міститься в базах даних ДПС?

Зокрема, йдеться про копії реєстраційного номера облікової картки платника податків (РНОКПП) учня / студента та члена сім'ї, який подає декларацію на отримання податкової знижки, а також оригінали довідки з місця роботи про нараховану заробітну плату, утриманий ПДФО та суму податкової соціальної пільги (за наявності) за звітний податковий рік.

Відповідь: Порядок застосування податкової знижки визначений ст. 166 Кодексу.

Підстави для нарахування податкової знижки із зазначенням конкретних сум відображаються платником податку у річній податковій декларації, яка

подається по 31 грудня включно наступного за звітним податкового року (п.п. 166.1.2 п. 166.1 ст. 166 Кодексу).

Відповідно до п.п. 166.2.1 п. 166.2 ст. 166 Кодексу до податкової знижки включаються фактично здійснені протягом звітного податкового року платником податку витрати, підтверджені відповідними платіжними та розрахунковими документами, зокрема квитанціями, фіскальними або товарними чеками, прибутковими касовими ордерами, що ідентифікують продавця товарів (робіт, послуг) і особу, яка звертається за податковою знижкою (їх покупця (отримувача), а також копіями договорів за їх наявності в яких обов'язково повинно бути відображено вартість таких товарів (робіт, послуг) і строк оплати за такі товари (роботи, послуги).

Копії зазначених документів (крім електронних розрахункових документів) надаються разом з податковою декларацією, а оригінали цих документів не надсилаються контролюючому органу, але підлягають зберіганню платником податку протягом строку давності, встановленого Кодексом (п.п. 166.2.2 п. 166.2 ст. 166 Кодексу).

У разі якщо відповідні витрати підтверджені електронним розрахунковим документом, платник податків зазначає в податковій декларації лише реквізити електронного розрахункового документа.

Водночас, для документального підтвердження витрат, що включаються до податкової знижки, контролюючий орган не має права вимагати від платника податку надання документів та/або їх копій, які містяться в автоматизованих інформаційних і довідкових системах, реєстрах, банках (базах) даних органів державної влади та/або органів місцевого самоврядування, інформація з яких безоплатно отримується контролюючими органами відповідно до Кодексу та міститься в інформаційних базах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику (п.п. 166.2.3 п. 166.2 ст. 166 Кодексу).

Отже, при поданні податкової декларації про майновий стан і доходи з метою реалізації права на податкову знижку платник податку не зобов'язаний додавати копію реєстраційного номера облікової картки платника податків та довідку з місця роботи про нараховану заробітну плату, утриманий податок на доходи фізичних осіб та суму податкової соціальної пільги (за наявності) за звітний податковий рік.

Водночас на вимогу контролюючого органу та в межах його повноважень, визначених законодавством, платники податку зобов'язані пред'являти документи і відомості, пов'язані з виникненням доходу або права на отримання податкової знижки, обчисленням і сплатою податку на доходи фізичних осіб, та підтверджувати необхідними документами, достовірність відомостей, зазначених у податковій декларації з цього податку (п.п. «в» п. 176.1 ст. 176 Кодексу).

Питання 2: На підставі чого та з якою метою вимагається надання копій паспортів у випадку, коли декларація на отримання податкової знижки подається в електронному вигляді через Електронний кабінет платника,

а ідентифікація особи відбувається шляхом накладення кваліфікованого електронного підпису (КЕП)?

Відповідь: Податкова декларація подається за звітний період в установлені Кодексом строки контролюючому органу, в якому перебуває на обліку платник податків (п. 49.1 ст. 49 Кодексу).

Відповідно до п. 45.1 ст. 45 розд. II Кодексу платник податків – фізична особа зобов'язаний визначити свою податкову адресу. Податковою адресою платника податків – фізичної особи визнається місце її проживання, за яким вона береться на облік як платник податків у контролюючому органі. Платник податків – фізична особа може мати одночасно не більше однієї податкової адреси.

Згідно з п. 48.3 ст. 48 Кодексу місцезнаходження (місце проживання) платника податків є одним із обов'язкових реквізитів, що зазначаються в податковій декларації.

Відповідно до п. 70.7 ст. 70 Кодексу та п. 1 розділу IX Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 29.09.2017 № 822, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 25.10.2017 за № 1306/31174 (далі – Положення), фізичні особи – платники податків зобов'язані подавати до контролюючих органів відомості про зміну даних, які вносяться до Облікової картки або Повідомлення (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків і мають відмітку у паспорті), протягом місяця з дня виникнення таких змін шляхом подання Заяви про внесення змін до Державного реєстру фізичних осіб – платників податків за формою № 5ДР (додаток 12 до Положення) або Заяви про внесення змін до окремого реєстру Державного реєстру фізичних осіб – платників податків щодо фізичних осіб, які обліковуються за серією та/або номером паспорта за формою № 5ДРП (додаток 13 до Положення) відповідно. Такі зміни стосуються й зміни місця проживання.

Отже, для підтвердження інформації про податкову адресу (місце проживання) платника податку, зазначену в податковій декларації, особа може додати один з таких документів: витяг реєстру територіальної громади; паспорт громадянина України, виготовлений у формі книжечки; тимчасове посвідчення громадянина України.

Водночас слід зазначити, що кваліфікований електронний підпис (далі – КЕП) – це цифровий аналог власноручного підпису, який гарантує ідентифікацію особи, тобто підтверджує, що документ підписаний саме платником податків.

Питання 3: У разі якщо зміст опублікованої статті суперечить окремим положенням Податкового кодексу України, можливо, доцільно розглянути питання про її вилучення з офіційного сайту

ДПС України та підготовку нової публікації відповідно до чинних норм Кодексу?

Відповідь: Публікацію на вебпорталі ДПС щодо переліку документів для отримання податкової знижки оновлено.

Ситуація: Студент навчається на 2 курсі університету на умовах контракту.

Окрім цього, він вступив до військової кафедри цього ж університету та проходить навчання на платній основі. Оплату за його навчання здійснює мати, яка отримує офіційну заробітну плату.

Питання: Чи має право особа, яка здійснює оплату за навчання студента, включити до розрахунку суми податкової знижки обидві суми: як витрати на навчання студента в університеті, так і витрати на його навчання на військовій кафедрі цього ж університету?

Відповідь: Порядок застосування податкової знижки передбачений у ст. 166 Кодексу.

Так, у п.п. 166.1.1 п. 166.1 ст. 166 Кодексу встановлено, що платник податку має право на податкову знижку за наслідками звітного податкового року.

Відповідно до п.п. 166.1.2 п. 166.1 ст. 166 Кодексу підстави для нарахування податкової знижки із зазначенням конкретних сум відображаються платником податку у річній податковій декларації про майновий стан і доходи (далі – декларація), яка подається по 31 грудня включно наступного за звітним податкового року.

Відповідно до п.п. 166.3.3 п. 166.3 ст. 166 Кодексу платник податку має право включити до податкової знижки у зменшення оподаткованого доходу платника податку за наслідками звітного податкового року, визначеного з урахуванням положень п. 164.6 ст. 164 Кодексу, фактично здійснені ним протягом звітного податкового року витрати у вигляді суми коштів, сплачених платником податку на користь вітчизняних закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти для компенсації вартості здобуття відповідної освіти такого платника податку та/або члена його сім'ї першого ступеня споріднення та/або особи, над якою встановлено опіку чи піклування, або яку влаштовано до прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, якщо такого платника податку призначено відповідно опікуном, піклувальником, прийомним батьком, прийомною матір'ю, батьком-вихователем, матір'ю-вихователькою.

Загальна сума податкової знижки, нарахована платнику податку в звітному податковому році, не може перевищувати суми річного загального оподаткованого доходу платника податку, нарахованого як заробітна плата, зменшена з урахуванням положень п. 164.6 ст. 164 Кодексу, крім випадку, визначеного у п.п. 166.4.4 п. 166.4 ст. 166 Кодексу, коли загальна сума податкової знижки, не може перевищувати суми річного загального

оподатковуваного доходу платника податку, отриманого у вигляді дивідендів, крім сум дивідендів, що не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу (п.п. 166.4.2 п. 166.4 ст. 166 Кодексу).

Членами сім'ї фізичної особи першого ступеня споріднення для цілей розд. IV Кодексу вважаються її батьки, її чоловік або дружина, діти такої фізичної особи, у тому числі усиновлені (п.п. 14.1.263 п. 14.1 ст. 14 Кодексу).

До податкової знижки включаються фактично здійснені протягом звітного податкового року платником податку витрати, підтверджені відповідними платіжними та розрахунковими документами, зокрема, квитанціями, фіскальними або товарними чеками, прибутковими касовими ордерами, копіями договорів, що ідентифікують продавця товарів (робіт, послуг) і їх покупця (отримувача). Водночас у таких документах обов'язково повинно бути відображено вартість таких товарів (робіт, послуг) і строк їх продажу (виконання, надання) (п.п. 166.2.1 п. 166.2 ст. 166 Кодексу).

Копії зазначених у п.п. 166.2.1 п. 166.2 ст. 166 Кодексу документів (крім електронних розрахункових документів) надаються разом з податковою декларацією про майновий стан і доходи, а оригінали цих документів не надсилаються контролюючому органу, але підлягають зберіганню платником податку протягом строку давності, встановленого в Кодексі (абзац перший п.п. 166.2.2 п. 166.2 ст. 166 Кодексу).

У разі якщо відповідні витрати підтверджені електронним розрахунковим документом, платник податків зазначає в податковій декларації лише реквізити електронного розрахункового документа (абзац другий п.п. 166.2.2 п. 166.2 ст. 166 Кодексу).

Для документального підтвердження витрат, що включаються до податкової знижки, контролюючий орган не має права вимагати від платника податку надання документів та/або їх копій, які містяться в автоматизованих інформаційних і довідкових системах, реєстрах, банках (базах) даних органів державної влади та/або органів місцевого самоврядування, інформація з яких безоплатно отримується контролюючими органами відповідно до Кодексу та міститься в інформаційних базах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику (п.п. 166.2.3 п. 166.2 ст. 166 Кодексу).

Законом України від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII «Про освіту» (далі – Закон № 2145) встановлено, що договір укладається між закладом освіти і здобувачем освіти (його законними представниками) та/або юридичною чи фізичною особою, яка здійснює оплату.

Статтею 21 Закону № 2145 визначено, що військова освіта – це спеціалізована освіта, яка передбачає засвоєння освітньої програми з військової підготовки з метою набуття комплексу професійних компетентностей, формування та розвитку індивідуальних здібностей особи і поглибленого оволодіння військовою спеціалізацією та здобувається одночасно з середньою, професійною (професійно-технічною), фаховою передвищою чи вищою освітою.

Згідно зі ст. 33 Закону України від 01 липня 2014 року № 1556-VII «Про вищу освіту», із змінами, однією з складових структури вищої освіти є

кафедра військової підготовки, яка проводить підготовку курсантів (слухачів, студентів) для подальшої служби на посадах сержантського, старшинського, офіцерського або начальницького складу у військових формуваннях.

Пунктом 4 Порядку проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 лютого 2012 року № 48, із змінами та доповненнями, передбачено, що військова підготовка проводиться, зокрема, для надання фізичним особам платних послуг у галузі вищої освіти, пов'язаних з військовою підготовкою, для забезпечення реалізації права таких осіб на рівні можливості у виборі професії шляхом здобуття додаткових знань, умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

Отже, мати, яка офіційно отримує заробітну плату і сплачує податок на доходи фізичних осіб, має право включити до податкової знижки як витрати на навчання члена його сім'ї першого ступеня споріднення в університеті, так і витрати на навчання його на військовій кафедрі цього ж університету.

Водночас якщо платник податку до кінця податкового року, наступного за звітним, не скористався правом на нарахування податкової знижки за наслідками звітного податкового року, таке право на наступні податкові роки не переноситься (п.п. 166.4.3 п. 166.4 ст. 166 Кодексу).

Ситуація: З метою отримання доходу від реклами фізична особа – підприємець (ФОП) створює навчальні та розважальні відео й розміщує їх на платформі YouTube. Серед КВЕДів, зазначених у реєстраційних даних ФОП, є зокрема КВЕД 73.11 та 73.12.

У своїй індивідуальній податковій консультації від 20.05.2025 № 2779/ПК/99-00-24-03-03 ДПС України, зокрема, зазначає: «Таким чином, у разі якщо реклама YouTube, яка розміщується YouTube у відеоматеріалах, створених фізичною особою – підприємцем – платником єдиного податку, пов'язана з господарською діяльністю платника єдиного податку, то кошти, отримані від YouTube та зараховані на рахунок, відкритий у банківській установі в Україні для здійснення підприємницької діяльності (впродовж звітного періоду, але не пізніше річного податкового (звітного) періоду) включаються до доходу фізичної особи – підприємця – платника єдиного податку та оподатковуються у порядку, визначеному главою 1 розділу XIV Кодексу. Разом з тим, якщо зазначена реклама стосується виключно діяльності YouTube, тобто не пов'язана з господарською діяльністю фізичної особи – підприємця – платника єдиного податку, то сума вказаних коштів оподатковується як іноземний дохід за правилами, встановленими для платників податків – фізичних осіб».

У зв'язку з викладеним слід зазначити, що створення та розміщення відео на YouTube здійснюється ФОП виключно з метою надання YouTube, відповідно до договору оферти, який укладається під час приєднання до партнерської програми YouTube, права розмішувати у цих відео рекламу (рекламні ролики, вставки тощо) третіх осіб, які сплачують YouTube за її розміщення.

Відповідно до умов договору оферти, з яким користувачі погоджуються шляхом акцепту, вони надають згоду YouTube на розміщення реклами у своїх відео на власний розсуд YouTube, який самостійно обирає, яку саме рекламу та в яких відео розміщувати.

Таким чином, діяльність зі створення відеоконтенту та його розміщення на YouTube з метою отримання доходу від реклами, розміщеної YouTube, є частиною господарської діяльності ФОП. Укладаючи з YouTube договір оферти, що регулює розміщення реклами у відео користувача, останній усвідомлено делегує YouTube право розміщувати таку рекламу із використанням технічних і програмних засобів самої платформи.

Окремо слід зазначити, що оскільки в іноземному законодавстві відсутнє поняття ФОП, договір оферти із YouTube всіма користувачами укладається як з фізичними особами (за винятком тих випадків коли такий договір укладається юридичною юридичною особою).

Питання 1: Чи можуть, за вищевказаних обставин, кошти, що надходять ФОП від YouTube як частка доходу, отриманого YouTube від розміщення реклами у відеоматеріалах, створених ФОП, вважатися доходом ФОП отриманим у межах спрощеної системи оподаткування (у разі зарахування таких коштів на рахунок ФОП)?

Питання 2: Чи можуть такі надходження бути включені до складу доходів ФОП відповідно до підпункту 1 пункту 292.1 статті 292 Кодексу України, враховуючи, що ФОП створює та розміщує відео на своєму YouTube-каналі виключно з метою отримання доходу від розміщення реклами, а також той факт, що, укладаючи з YouTube договір оферти, користувач (ФОП) свідомо надав YouTube право самостійно розміщувати рекламу у своїх відео?

Відповідь по питанню 1 та 2: У разі якщо реклама YouTube, яка розміщується YouTube у відеоматеріалах, створених фізичною особою – підприємцем – платником єдиного податку, пов'язана з господарською діяльністю платника єдиного податку, то кошти, отримані від YouTube та зараховані на рахунок, відкритий у банківській установі в Україні для здійснення підприємницької діяльності (впродовж звітного періоду, але не пізніше річного податкового (звітного) періоду) включаються в дохід фізичної особи – підприємця – платника єдиного податку та оподатковуються у порядку згідно з главою 1 розділу XIV Кодексу.

Тобто, якщо YouTube розміщує рекламу, яка рекламує діяльність фізичної особи – підприємця, то кошти, отримані від такої реклами, можуть включати в дохід платника єдиного податку за умови дотримання наведених вимог.

Водночас якщо реклама стосується винятково діяльності YouTube, тобто не пов'язана з господарською діяльністю фізичної особи – підприємця – платника єдиного податку, то сума вказаних коштів оподатковується як іноземний дохід за правилами, встановленими для платників податків – фізичних осіб.

Ситуація: У ході опрацювання питань, пов'язаних із декларуванням доходів фізичних осіб, отриманих через платформу OnlyFans, виявлено суттєві проблеми у взаємодії платників податків із Головним управлінням ДПС у Львівській області.

Зокрема, зазначене управління надіслало фізичним особам повідомлення без зазначення конкретних сум отриманих доходів. Через це платники не мають можливості належним чином визначити базу оподаткування та подати достовірну декларацію про майновий стан і доходи.

Ускладнюючим фактором є те, що частина осіб уже видалила свої акаунти на платформі OnlyFans (зокрема у 2024 році), внаслідок чого вони не можуть самостійно отримати підтвердження про розмір доходів. Таким чином, інформація, необхідна для правильного заповнення декларацій, відсутня як у платників, так і у контролюючого органу, який ініціював перевірку.

Додатково встановлено, що відповідальна виконавиця з боку податкового органу, яка здійснювала комунікацію з громадянами, перебуває у відпустці, а інші працівники підрозділу не володіють деталями справи та не можуть надати роз'яснення. Зазначені обставини призводять до неможливості оперативного вирішення питань платників податків і створюють значні організаційні труднощі для осіб, які намагаються виконати свої податкові обов'язки.

Питання: Яку суму доходу необхідно зазначати в декларації, якщо податковий орган не надав офіційних даних, а акаунт на OnlyFans був видалений і підтвердити доходи самостійно неможливо?

Відповідь: Порядок оподаткування доходів фізичних осіб регламентовано в розділі IV Кодексу, відповідно до п. 162.1 ст. 162 якого платниками податку на доходи фізичних осіб (далі – податок) є, зокрема, фізична особа – резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи.

Дохід з джерел за межами України – це будь-який дохід, отриманий резидентами, у тому числі від будь-яких видів діяльності за межами митної території України (п.п. 14.1.55 п. 14.1 ст. 14 Кодексу).

Відповідно до п.п. 170.11.1 п. 170.11 ст. 170 Кодексу у разі якщо джерело виплат будь-яких оподатковуваних доходів є іноземним, сума такого доходу включається до загального річного оподаткованого доходу платника податку – отримувача, який зобов'язаний подати річну податкову декларацію, та оподатковується податком на доходи фізичних осіб за ставкою, визначеною п. 167.1 ст. 167 Кодексу, крім окремих видів доходів, встановлених у п.п. 170.11.1 п. 170.11 ст. 170 Кодексу.

Крім того, відповідно до п. 161 підрозд. 10 розд. XX Кодексу доходи, які включаються до загального річного оподаткованого доходу, є базою оподаткування військовим збором.

Згідно з підпунктом «а» п. 176.1 ст. 176 Кодексу платники податку зобов'язані вести облік доходів і витрат в обсягах, необхідних для визначення суми загального річного оподаткованого доходу, у разі якщо такий платник

податку зобов'язаний відповідно до Кодексу подавати декларацію або має право на таке подання з метою повернення надміру сплачених податків, у тому числі при застосуванні права на податкову знижку.

Форма книги обліку доходів і витрат для визначення суми загального річного оподатковуваного доходу та порядок ведення обліку доходів і витрат для визначення суми загального річного оподатковуваного доходу затверджені наказом Міністерства фінансів України від 23 червня 2017 року № 591 № 591, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.07.2017 № 871/30739.

Крім того, в п. 44.1 ст. 44 Кодексу встановлено, що для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, інформації, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платники податків зобов'язані забезпечити зберігання документів та інформації, встановлених у п. 44.1 ст. 44 Кодексу, а також документів, пов'язаних із виконанням вимог законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, протягом визначених законодавством строків, але не менше 1095 днів для інших документів, на які не поширюються вимоги п.п. 44.3.1 та 44.3.2 п. 44.3 ст. 44 Кодексу (п.п. 44.3.3 п. 44.3 ст. 44 Кодексу).

Отже, відповідно до вимог Кодексу платник податку – фізична особа зобов'язаний вести облік доходів, витрат в обсягах, необхідних для визначення суми загального річного оподатковуваного доходу, а також зобов'язаний забезпечити зберігання документів та інформації, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування.

Слід зазначити, що згідно з п. 1 ст. 22 Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах «З будь-якою інформацією, яку Сторона отримала згідно з цією Конвенцією, поведуться як з таємною так само, як з інформацією, отриманою відповідно до внутрішнього законодавства цієї Сторони або за умов таємності, які застосовуються на території Сторони, що надає інформацію, якщо такі умови є більш суворими».

«Така інформація в будь-якому випадку розголошується лише особам або органам (зокрема судам та адміністративним чи наглядовим органам), які причетні до оцінки, збору чи стягнення, до здійснення виконавчих заходів чи кримінального переслідування щодо податків, належних до сплати цій Стороні, або причетні до прийняття рішень за апеляціями стосовно таких податків.

Цю інформацію можуть використовувати лише вказані особи чи органи, і тільки для зазначених цілей. Незважаючи на положення пункту 1, вони можуть розголошувати її під час відкритого судового розгляду або в судових рішеннях, що стосуються таких податків, за наявності попереднього дозволу вповноваженого органу Сторони, що надає інформацію. Проте будь-які дві чи

більше Сторін можуть за спільною згодою відмовитися від умови отримання попереднього дозволу» (п. 2 ст. 22 Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах).